

Barraca 1 de La Creueta

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carena de la Creueta
Alçada: 391

Coordenades:

Latitud: 41.64599
Longitud: 1.90723
UTM Est (X): 408999
UTM Nord (Y): 4611049

Classificació

Número de fitxa 08179 - 384
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La pèrdua de recobriment de terra i pedruscall de la coberta afectarà a la coberta en el sentit de que en dies de pluja deixa filtrar l'aigua per les esclertes, fet que amb el temps desestabilitza l'estructura general.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A00900009000000
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 01/06/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al vessant dret de la carena de la Creueta. L'accés es fa pujant pel camí que mena cap a Les Llobatonès. En arribar al pla, pujar pel dret emprant el corriol ample que han obert les motos de cros fins a situar-se davant de la barraca i baixar pel dret.

Es tracta d'una construcció del tipus aèria, adossada lleugerament al marge. Està situada damunt d'una codina, amb molt poca vegetació al seu voltant. És de planta circular, de 2,10 m de diàmetre interior. La porta, orientada al sud, mesura 1,20 m d'alçada per 0,62 m d'amplada exterior i de 0,54 m a l'interior. Els muntants, rectes suporten dues llindes planes, de les quals la davantera presenta una fissura. El gruix de murs és de 0,50 m. Destaca un muret de 0,25 m d'alçada format per dues files de pedres que neix en el mateix muntant esquerre i serveix alhora com a banc per a seure. El voladís que es conserva en tot el perímetre (mesura presa davant de la porta) fa 1,60 m. La coberta és de falsa cúpula, per aproximació de filades, molt ben realitzada. La pèrdua del recobriment exterior comença a deixar entrar la llum del dia. L'alçada màxima és de 2,05 m. A l'interior de l'estança, hi ha quatre tinells o cocons. El primer d'ells està situat a mà esquerra, per sobre de la primera filera de pedres. Mesura 0,22 m d'amplada per 0,31 m d'alçada per 0,40 m de fons. El segon, és tracta en realitat d'un doble tinell o cocó sobreposat amb l'espitllera al damunt. El primer d'ells, arranat al terra, mesura 0,40 m d'amplada per 0,48 m d'alçada per 0,50 m de fons, mentre que el de sobre, més petit fa 0,21 m d'amplada per 0,19 m d'alçada per 0,30 de fons. L'espitllera està orientada al sud-est. Finalment, a mà dreta se'n localitza un tercer, mesura 0,23 m d'amplada per 0,31 m d'alçada, per 0,30 m de fondària. A mà dreta de la porta hi ha una segona espitllera, un xic baixa, orientada a llevant.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

